

๑. เรื่อง ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย : บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

๒. ชื่อ - สกุล นางอัญชรีย์ บุญมาประเสริฐ นางสาวประภัสสร นุชนิยม นางสาวทิพวรรณ พูลเอียด นางสาวปิยวดี พิศาลรัตน์คุณ นางสาวจันจิรา ทรัพย์อาภรณ์

๓. ชื่อหน่วยงาน กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักส่งเสริมสุขภาพ

๔. หลักการและเหตุผล

จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมสูงอายุ (Aged Society) อย่างรวดเร็ว คาดว่าในปี พ.ศ.๒๕๘๓ จะมีผู้สูงอายุเพิ่มเป็นร้อยละ ๓๑ (๒๐.๕ ล้านคน) ของประชากรทั้งหมด งานวิจัยในต่างประเทศยืนยันว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่ามากที่สุด เพราะจะได้ผลตอบแทนกลับมา ๖.๗ - ๑๗.๖ เท่าของเงินที่ลงทุน หรือประมาณร้อยละ ๗ - ๑๐ ต่อปี ที่สำคัญสมองของมนุษย์มีกระบวนการพัฒนาอย่างรวดเร็ว สมองจะเติบโตถึงร้อยละ ๘๐ ของสมองผู้ใหญ่ ตั้งแต่ขณะเป็นทารกในครรภ์จนถึงอายุประมาณ ๓ ปี หากเด็กไม่ได้รับบริการกระตุ้นอย่างเหมาะสม จะเกิดผลกระทบต่อการสร้างเส้นใยประสาท ทำให้สมองพัฒนาไม่เต็มที่ ส่งผลให้ศักยภาพการเรียนรู้ลดลง ส่งผลต่อสุขภาพตลอดช่วงวัย และจากนโยบายรัฐบาลให้มีการบูรณาการงานภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บท การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต และเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาพที่ดี สู่เป้าหมายหลัก “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และจากสถานการณ์เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการล่าช้า เด็กวัยเรียนมีภาวะอ้วน เตี้ย เด็กวัยรุ่นท้องก่อนวัยอันควร วัยทำงานมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ป่วยเป็น NCD วัยสูงอายุป่วยติดบ้าน ติดเตียง

สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาประเทศที่ต้องใช้ศักยภาพของทุนมนุษย์ หากจะแก้ไขปัญหานี้ ต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน กรมอนามัยได้จัดทำกรอบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) กรมอนามัย โดยมีวิสัยทัศน์ “สุขภาพดีทุกช่วงวัยขับเคลื่อนประเทศไทยอย่างยั่งยืน” มี ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ คือ ๑) การยกระดับการอภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ๒) การยกระดับการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมสู่เมืองและชุมชนสุขภาพดี ๓) การยกระดับความรู้ด้านสุขภาพ ๔) การยกระดับองค์กรให้มีความคล่องตัวและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และพันธกิจหลักคือ อภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วมด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม จึงต้องมีการยกระดับความร่วมมือแบบบูรณาการเพื่อการส่งเสริมสุขภาพประชาชน ๔ กลุ่มวัย เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตแบบรอบด้าน และพัฒนานวัตกรรมการดูแลสุขภาพแบบ New Normal รองรับสถานการณ์ VUCA World ที่พร้อมจะเกิดโรคอุบัติใหม่ได้เสมอ รองรับปัญหาเศรษฐกิจจากสงครามต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยต่อราคาพลังงาน ราคาสินค้าที่สูงขึ้น เหล่านี้ส่งผลต่อการจัดสรรงบประมาณ ต่อต้นทุนการผลิตของประเทศ ต่อเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อแผนงานด้านสาธารณสุข สุขภาพประชาชน และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ กรมอนามัยจึงวางบทบาทการขับเคลื่อนนโยบายมุ่งเน้น ปี ๒๕๖๖ กระทรวงสาธารณสุข (Health for Wealth) คนไทยสุขภาพดี เศรษฐกิจมั่งคั่ง สู่เป้าหมาย ประชาชนแข็งแรง เศรษฐกิจไทยเข้มแข็ง ประเทศไทยแข็งแรง โดยมีนโยบายมุ่งเน้น ปี ๒๕๖๖ ประกอบด้วย ๓ มุ่ง ได้แก่ ๑) มุ่งเน้นความสำเร็จและผลสัมฤทธิ์ของโครงการพระราชดำริโครงการเฉลิมพระเกียรติ ๒) มุ่งเน้นนโยบายรัฐบาลเพื่อขับเคลื่อนสังคมและเศรษฐกิจด้วยมาตรการด้านส่งเสริม

สุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม ๓) มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ เพิ่มความครอบคลุมการเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ๒) เร่ง ได้แก่ ๑) เร่งสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพสู่การปฏิบัติ ดูแลตนเองได้สร้างสุขภาพที่ดี ๒) เร่งปรับปรุงกฎหมาย เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและเมืองที่เป็นมิตรกับสุขภาพ และ ๑ ยก ได้แก่ ยกกระต๊อบเป็นองค์กรชั้นนำ นำเชื่อถือ และเป็นสากล ส่วนสำคัญของการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ดังกล่าว คือ การจัดทำบันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือ ๔ กลุ่มวัย โดยเริ่มจาก

๔.๑ และ ๔.๔ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัย และผู้สูงอายุ) พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ ลงนามเมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๕

- **กลุ่มเด็กปฐมวัย** จากเดิม บันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ที่มีความร่วมมือ ๔ กระทรวงหลัก ครบวาระเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ได้เพิ่มเป็น ๖ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข โดยมีเป้าประสงค์ เด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโตเต็มศักยภาพ พัฒนาการสมวัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับบริการและคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมตามมาตรฐาน และเติบโตเป็นพลเมืองคุณภาพ ภายใต้วิสัยทัศน์ “เด็กปฐมวัยทุกคนมีการพัฒนาอย่างรอบด้านเต็มตามศักยภาพ โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความเท่าเทียมและความจำเป็นขั้นพื้นฐานของเด็กปฐมวัย เพื่อนำไปสู่ความเป็นพลเมืองคุณภาพ” และมีกรอบการบูรณาการความร่วมมือ กลุ่มเด็กปฐมวัย ๕H ประกอบด้วย ๑) Heart : จิตใจดี มีวินัย ๒) Head : เก่งคิด วิเคราะห์เป็น ๓) Hand : ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะ ๔) Health : สุขอนามัยดี สุขภาพแข็งแรง ๕) Hi-tech : ทันสมัย ก้าวหน้า รู้เท่าทันเทคโนโลยี

- **กลุ่มผู้สูงอายุ** จากเดิม บันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ที่มีความร่วมมือ ๔ กระทรวงหลัก ครบวาระเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔ ได้เพิ่มเป็น ๗ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข โดยมีเป้าประสงค์ ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเอง ดำรงชีวิตประจำวันได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นพลังทางสังคม ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้สูงอายุเป็นหลักชัยของสังคม” และมีกรอบการบูรณาการความร่วมมือกลุ่มผู้สูงอายุ ๔S ประกอบด้วย ๑) Social Participation (ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคม) ๒) Social Security (ส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัย) ๓) Strong Health (ส่งเสริมสุขภาพให้แข็งแรง) ๔) Smart Digital and Innovation (ส่งเสริมเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอย่างชาญฉลาด)

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ทำขึ้น ๗ ฉบับ ข้อความถูกต้องตรงกัน ต่างถือไว้ปฏิบัติหน่วยงานละ ๑ ฉบับ

๔.๒ บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) การพัฒนาศักยภาพเด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๗๐ “เด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑ เก่ง ดี มีทักษะ แข็งแรง ลงนามเมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๕

- **กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น** จากเดิมเป็นบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย กับกระทรวงสาธารณสุข ในการบูรณาการส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัย วัยเรียน และวัยรุ่น เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งได้ปรับเพิ่มเป็น ๑๒ กระทรวง ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข โดยมี เป้าประสงค์ เด็กที่อยู่ในประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑ มีคุณภาพชีวิตที่ดี และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ เรียนรู้ ภายใต้วิสัยทัศน์ “เด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑ เก่ง ดี มีทักษะ แข็งแรง” และมีกรอบการบูรณาการ ความร่วมมือ กลุ่มวัยเรียนวัยรุ่น ๔ H ประกอบด้วย ๑) เก่ง (Head) ๒) ดี (Heart) ๓) มีทักษะ (Hand) ๔) แข็งแรง (Health) ภายใต้การมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน (Home)

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ทำขึ้น ๑๒ ฉบับ ข้อความถูกต้องตรงกัน ต่างถือไว้ปฏิบัติหน่วยงานละ ๑ ฉบับ
๔.๓ (ร่าง) บันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือ ๔ กระทรวง การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มวัยทำงาน) ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙

- **กลุ่มวัยทำงาน** อยู่ระหว่างการเตรียมการจัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ๔ กระทรวง ช่วงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๖ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวง อุตสาหกรรม โดยมีเป้าประสงค์ ให้คนวัยทำงานมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ลด BMI ลดป่วย NCDs ภายใต้วิสัยทัศน์ กลุ่มวัยทำงานเป็นพลังของครอบครัว สังคมและขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ผลผลิตภาพของประเทศ โดยคำนึงถึงคุณภาพ ความเท่าเทียม และสิทธิประโยชน์ขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่ความเป็นพลเมืองคุณภาพ มีความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเพิ่มผลิตภาพ มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ สุขภาพดีและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ภายใต้กรอบการบูรณา การความร่วมมือ ๔ G ประกอบด้วย ๑) Good Job การยกระดับศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะของกลุ่มวัยทำงาน ให้มีคุณภาพมาตรฐาน ๒) Good Insurance การมีทักษะทางการเงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและหลักประกัน ของตนเองและครอบครัว ๓) Good Health การมีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์ สามารถจัดการสุขภาพของ ตนเองและครอบครัวได้อย่างเหมาะสม ๔) Good Environment การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพมนุษย์

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้ทำขึ้น ๔ ฉบับ ข้อความถูกต้องตรงกัน ต่างถือไว้ปฏิบัติหน่วยงานละ ๑ ฉบับ
๕. วิธีการ/ขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการ

๕.๑ ประชุมคณะกรรมการ คณะทำงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมการ ๓ ระยะดำเนินการได้แก่ ๑) ระยะ ก่อนเตรียมงาน ๒) ระยะระหว่างดำเนินการ (วันงานพิธีจริง) ๓) ระยะหลังดำเนินการ (ขอขอบคุณที่เครือข่าย)

๕.๒ ถอดบทเรียนการจัดพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงการบูรณาการความร่วมมือ ๒ กระทรวง การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต (กลุ่มเด็กปฐมวัย) พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๙ ใน ๓ ระยะ และสรุปวิเคราะห์ถอดบทเรียนในแต่ละช่วง ระยะเวลาที่ดำเนินการ พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพิเศษและพิธีการ จัดทำ Standard Operation Procedures (SOPs) เพื่อเป็นคู่มือการจัดงานพิธีการครั้งต่อไป

๕.๓ ขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพ ๔ กลุ่มวัย ผ่านคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ คณะทำงาน ระดับชาติ กระทรวง เขตสุขภาพ จังหวัด ด้วยการจัดทำแผนงานการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติร่วมกันกับภาคีเครือข่ายที่ร่วม ลงนาม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีการจัดทำแผนงานการขับเคลื่อน ตัวชี้วัด มาตรการ ค่าเป้าหมาย โดยให้ แต่ละกระทรวง หน่วยงาน ร่วมรับผิดชอบตามบทบาทภารกิจ

๕.๔ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยการประชุมคณะทำงานที่ได้รับการแต่งตั้ง เพื่อจัดทำ รายงานเสนอผู้บริหารระดับสูงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามช่วงระยะเวลาที่กำหนดร่วมกันตามตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง

“ถ้าเดินตามยุทธศาสตร์...ไม่หลงทิศ ... ถ้าเกาะติด คีล สมาธิ ปัญญา...ไม่หลงทาง”

อ้างอิง : กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๕ – ๒๕๖๖